

L. Fuchs: New Kreuterbuch, 1543, Von Gundelreb.

Von Gundelreb. Cap. CCCXXXVII.

(A) Namen.

Gundelreb oder Grundreb ist bey den Griechen Chamæcissos geheysen, zu Latein Hedera terrestris, unnd Corona terræ. Daher würdt diß gewechß von ettlichen Erdtkrentzlin, und Erdtphew genent, dann es mit seinen ästlin oder reiþlin sich außbreyt, und das erdtrich krönet und bedeckt.

Gestalt.

Grundreb hat vil zarte viereckete, ungevârllich spannen hohe stengelin, welche zu allen seiten mit runden Ephew blettlin besetzt, die seind ettwas rauch, zu ringpumbher zerkerfft, kleiner aber und zarten dann die Ephew bletter, am geschmack zur bitterkeyt geneygt, riechen starck. Zwüschen den blettern gewindt es seine purpurfarbe violen, die fallen ab on frucht, und

Van hondsdrat. Kapittel 337. (Glechoma hederacea)

Namen.

Hondsdrat of grondtwijg is bij de Grieken Chamaecissos geheten, in Latijn Hedera terrestris en Corona terræ. Vandaar wordt dit gewas van ettelijke aardkransje en aardklimop genoemd, dan het met zijn takjes of twijggjes zich uitbreidt en dat aardrijk kroont en bedekt.

Gestalte.

Grondtwijg heeft veel zachte vierkantige, ongeveer zeventien cm hoge stengeltjes welke aan allen zijden met ronde klimop blaadjes bezet, die zijn wat ruw en ringsom gekerfd, kleiner echter en zachter dan de klimop bladeren, aan smaak tot bitterheid geneigd, ruiken sterk. Tussen de bladeren gewint het zijn purperkleurige violen, die vallen af zonder

on samen. Die wurtzel ist klein, und hat keinen gebrauch in der artzney. Diß gewechß henckt sich an den grund, und kreucht hin und wider.

(B) Statt seiner wachsung.

Die Gundelreb wechß gemeinlich in den gârtten, hinder den zeünen, unnd gemewren allenthalben. Überzeücht auch zû zeiten einen gantzen acker, wie ich wol dieselbigen gesehen hab.

Zeit.

Gründreb komt bald im Mertzen herfür, fahet an im Aprillen zû blüen, und blüet fürhin den gantzen summer.

Die natur und complexion.

Diß gewechß ist warm und trucken, welches sein geschmack, der do bitter ist, gnügsam anzeygt.

(C) Krafft und würckung.

Gundelreben kraut in wasser gesotten, unnd viertzig oder fünfftzig tag an einander getruncken, bekompt wol denen so das hüftwee haben. Depgleichen sechs oder sibentag nach einander getruncken, vertreibt es die geelsucht.

Die blümen für sich selbs eröffnen die verstopffung der leber. Gemellt kraut in wein gesotten und getruncken, treibt den harn, bringet den frauen jre zeit. Gundelreb ist auch krefftig wider allerley gifft, treibt dasselbig durch den schweyß auß. Daher kompts das die Rosartzet diß kraut seer brauchen zû den rossen die das feyfel haben. Es heylt auch die mundfeule, unnd andere grind, unnd verserung des leibs. [862, 863, 864]

vruchten en zonder zaden. De wortel is klein en heeft geen gebruik in de artsenij. Dit gewas hangt zich aan de grond en kruipt her en der.

Zijn groeiplaats.

De grondtwijg groeit gewoonlijk in de hof, achter de tuinen en muren overal. Overgroeit ook soms een ganse akker zoals ik wel diezelfde gezien heb.

Tijd.

Grondtwijg komt gauw in maart voort, vangt aan in april te bloeien en bloeit doorheen de ganse zomer.

De natuur en samengesteldheid.

Dit gewas is warm en droog welke zijn smaak die daar bitter is voldoende aantoon.

Kracht en werking.

Grondtwijg en kruid in water gekookt en veertig of vijftig dagen aan elkaar gedronken bekomt goed diegenen zo de voetenpijn hebben. Desgelijks zes of zeven dag na elkaar gedronken verdrijft het de geelzucht. De bloemen voor zichzelf openen de verstopping der lever. Gemeld kruid in wijn gekookt en gedronken drijft de plas, brengt de vrouwen hun tijd. Grondtwijg is ook krachtig tegen allerlei gif, drijft datzelfde door de zweet uit. Vandaar komt het dat de rosartsen dit kruid zeer gebruiken tot de rossen die dat feyfel hebben. Het heelt ook de mond vuilheid en andere schurft en bezing van het lijf. [862, 863, 864]

Dodonaeus;

Van Onderhave kap. vi.

Vorm.

Chamaecissus of onderhave.

(Glechoma hederacea)

Onderhave heeft vele, vierkantige en tere steeltjes die van eenzelfde vezelachtige wortel komen en aan deze steeltjes groeien rondachtige, oneffen en rondom gekerfde bladertjes die van reuk sterk en van smaak bitterachtig zijn en kleiner, ronder en teerder dan de bladeren van klimop. De bloempjes groeien tussen de bladeren en zijn van smaak bitter en van kleur purperachtig.

Plaats.

Onderhave is hier te lande zeer gewoon en groeit in vele hoven, in schaduwachtige en vochtige

plaatsen.

Tijd.

Onderhave bloeit van in april tot in het einde van de zomer en blijft meestal het hele jaar door groen.

Naam.

Dit kruid wordt in Grieks Chamaecissos genoemd. In Latijn Hedera terrestris en Corona terrae en met die namen is het in de apotheken bekend. In Hoogduits Gundelreb en Grundreb. In Nederduits onderhave. In Frans lyarre terrestre.

Natuur.

Onderhave is warm en droog van naturen tot vrijwel in de derde graad en vooral de bloemen.

Kracht en werking.

Onderhave die in water gekookt en gedronken wordt opent de verstopping van de lever en van de milt en is zeer goed om zeven dagen achtereen gebruikt te worden door diegene die geelzucht hebben.

Onderhave die op dezelfde manier en dertig of veertig dagen gebruikt wordt is goed voor diegene die het reuma, dat is pijn in de heup hebben.

Hetzelfde kruid gewreven en in de oren gestoken beneemt het tuiten en geneest het slechte horen.

Zie verder: <http://volkoomenoudeherbariaenmedisch.nl> en : <http://www.volkoomen.nl/>